

Samferdselsdepartementet
Boks 8010 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 04.10.2013

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/3728

Saksbehandler:
Inger Anne Ryen

Høringsuttalelse - Rapport om fysisk kompensasjon for jordbruks- og naturområder ved samferdselsutbygging

Miljødirektoratet mener fysisk kompensasjon av arealer kan være et godt supplerende virkemiddel, men det er viktig at dette vurderes som siste utvei i utbyggingsprosjekter. Direktoratet peker på at dette er prosesser som kan være svært krevende og ta tid. Det må være krav om at kompensasjonstiltaket skjer samtidig med at utbyggingstiltaket skjer. Bedre erfaringsgrunnlag kan framskaffes gjennom pilotprosjekter, noe Miljødirektoratet gjerne vil bistå i.

Viser til brev av 6. august 2013 der vi er spurt om høringsinnspill til rapporten «Fysisk kompensasjon for jordbruks- og naturområder ved samferdselsutbygging». Miljødirektoratet vil kommentere spesielt det som gjelder naturområder. Direktoratet vil først gi ros for et godt utredet arbeid og en interessant rapport som er utført på relativt kort tid.

Miljødirektoratet ser at fysisk kompensasjon av arealer kan være et godt supplerende virkemiddel, ved samferdselsutbygging, men vil presisere at det skal være siste utvei av de andre virkemidlene som er nevnt. Det vil si at det først må vurderes hvordan negativ konsekvens kan unngås, deretter hvordan det eventuelt kan avbøtes og restaureres, og til slutt vurderes kompensasjon. Naturmangfoldloven har et generelt krav om vurdering av konsekvenser for naturmangfold, dette vil også gjelde ved samferdselsutbygging, noe som er nærmere omtalt i høringsrapportens kapittel 7.2.

Kompensasjon er et virkemiddel vi har liten erfaring med i Norge; og som arbeidsgruppa påpeker vil det være viktig med pilotprosjekter for å skaffe mer erfaring med kompensasjon som virkemiddel. Det må stilles klare betingelser til kriterier og krav som må være oppfylt for at et tiltak skal kunne aksepteres som økologisk kompensasjon, både økologiske og juridiske. Det er her avgjørende at det skjer en oppfølging og overvåking av naturtilstanden over tid for å ha mulighet for å kunne følge effekten av tiltaket og om det har gitt den ønskede tilstand.

Arbeidsgruppa har lagt seg på hovedgruppe B (gjenværende negative konsekvenser av en viss betydning utløser krav om kompensasjon), når det gjelder hvilke naturverdier det er aktuelt å kompensere for, jf. figur 2.2. Miljødirektoratet vil bemerke at det ikke er all verdifull natur som er

vernet og det kun er et fåtall naturtyper som har fått betegnelsen «utvalgte naturtyper», slik at det kan finnes svært viktige og verdifulle naturområder som også hører hjemme i den øverste delen av figuren. I og med at naturmangfoldloven åpner for kompensasjon ved inngrep i vernede områder og utvalgte naturtyper, synes alternativ B derfor å være et fornuftig valg å legge seg på.

Miljødirektoratet mener det må fastsettes at erstatningsareal skal foreligge før det fysiske tiltaket kan igangsettes, og mener det må settes krav om at kompensasjonstiltaket skal skje samtidig med at utbyggingstiltaket skjer. Dette for å sikre at kompensasjonstiltaket faktisk skjer, samt for å unngå «mellomlagring» av jordbruksjord/vegetasjon dersom det er aktuelt med flytting av masse fra det påvirkede området, noe som kan være uheldig for spesielt naturtyper/planter.

Vi vil presisere at det er viktig at jordbruks-/miljømyndighetene er inne tidlig i planprosessene, for å kunne være med å drøfte ulike planalternativer. Normalt bør målet være å unngå kompensasjon. Det er derfor viktig at alle alternativer blir vurdert nøye. «Out-of-kind» er lagt fram som alternativ, d.v.s kompensere med en annen naturverdi enn den berørte, f. eks kompensere degradert våtmark med vern, skjøtsel eller restaurering av skog. Dette er en alternativ kompensasjonsform Miljødirektoratet vil fraråde, da det ikke lenger er den opprinnelige naturressursen som blir erstattet. Det er ikke bare den enkelte naturressurs som bør vurderes, inn i dette bør også områdets økosystemtjenester synliggjøres og verdisettes. Disse vil sannsynligvis bli redusert ved utbygging, og direktoratet mener derfor at også verdien av økosystemtjenestene må ligge til grunn for vurdering av kompensasjon. Out-of-kind kan i verste fall bli brukt som en «lettvint» løsning av tiltakshaver for å spare tid med å finne tilsvarende naturverdi for å unngå forsinkelser i planprosessene. Ved å velge out-of-kind vil da heller ikke verdien av de opprinnelige økosystemtjenestene bli kompensert for. Dersom en ved out-of-kind i tillegg velger et kompensasjonsområde som ikke er utsatt for trusler, er det da vanskelig å se at det er en reell kompensasjon.

Miljødirektoratet savner en diskusjon av grunneierforholdene også på naturområdet. En av grunnene for vurdering av kompensasjonsareal er også for å korte ned saksbehandlingstiden og unngå nye/avklare konflikter. Med bruk av frivillig vern er det sagt at dette skal følge vanlige verneplanprosesser. Erfaringsmessig vet vi at slike prosesser tar noe tid. Et spørsmål er også hva som skjer dersom det ikke finnes arealer for frivillig vern av den aktuelle naturressursen.

Det var vurdering av kompensasjon for jordbruks- og naturområder som var oppgaven til arbeidsgruppen og som er vurdert i denne rapporten. Miljødirektoratet vil spille inn at tilsvarende virkemiddel også bør være mulig overførbart til områder som er av viktighet for befolkningens nærmiljø - ikke «rene naturområder», men områder som er viktig i forhold til friluftsliv som f. eks kompensasjon av friområder/friluftslivsområder.

I kapittel 3.3.5 som omhandler overføringsverdi til Norge viser vi til at Norge også har lang erfaring med restaurering av bekker/elver, og andre tiltak som fjerner vandringshindre for fisk.

Miljødirektoratet vil tilrå at fysisk kompensasjon prøves ut i et avgrenset utvalg større utbyggingsprosjekter, der det settes klare miljøvilkår, for å skaffe bedre erfaringsgrunnlag før det vedtas om kompensasjon av jordbruks- og naturområder kan være et aktuelt virkemiddel innenfor samferdselsutbygging i Norge. I slike utprøvningsprosjekter bør det også være mulighet for å utvikle og utprøve metoder for å stedfeste og synliggjøre økosystembaserte verdier og tjenester. Miljødirektoratet stiller seg positiv til å bistå i slike pilotprosjekter.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Helge Klungland
avdelingsdirektør

Trond Simensen